

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Vad har hänt?

DET NYA ARET ingår med förhoppning om ljusning på det ekonomiska området.

Dagarna före årsslutet visade en avspänning i de pågående arbetstvisterna. Det ytterst elakartade hyreskriget i Göteborg avblåstes förra torsdagen genom att överenskommelse träffades och vräkningarna, som skulle verkställas klockan tolv samma dag, inställdes i sista minuten. En ljusning har även inträtt i byggnadskonflikten, då arbetarsidan gått med på att uppta förhandlingar om ackorden.

HER ENGBERG HAR BESTÄMT att skolstyrelserna icke längre som hittills skall få bestämma vilka läroböcker som skall användas i resp. skolor. Detta skall överlämnas åt de femtiotvå folkskoleinspektörerna. Reformen har sina avgärdar — den kan medföra en alltför stark uniformering — men man får väl hålla sig till dess goda sidor, nämligen att omkostnaderna för både föräldrarna och det allmänna härigenom kommer att minska.

LÖRDAGEN FÖRE JUL frikändes Torgler och de tre Bulgarna — visserligen — heter det — i brist på bevis, och riksdagsbranden fastslås vara kommunismens verk. Lubbe dömdes till döden. De frikända förflyttades till skyddshäkte, och man är orolig för hur bulgarerna skall komma helskinnade över tyska gränsen. Den nationalsocialistiska pressen förklarar den frikännande domen icke motsvara det tyska folkets rättsuppfattning utan vara ett misstag, som mer än något annat visar nödvändigheten av en grundläggande reform i deras rättsväsende.

Holländska regeringen anholder genom sin minister i Berlin hos tyske utrikesministern att dödsdomen över van der Lubbe av nåd måtte mildras. Man underförstår att den lagparagraf, efter vilken van der Lubbe är dömd, ännu icke fanns, då brottet begicks.

FRANKRIKE HAR NU definitivt beslutat sig för att ta ställning mot den tyska upprustningen samt vägrar att diskutera nedrustningen inom någon annan ram än nedrustningskonferensens. Lilla Ententen kommer nu på flera olika sätt att understryka sin anslutning till denna politik. Engelske utrikesministern mr Simon underhandlar för närvarande med okänt resultat med Mussolini, som fortfarande attackerar Nationernas Förbund.

RUMANIENS STATS MINISTER har mördats av en fascistisk student. Kung Carol lär även vara starkt hotad av fascisterna bl. a. på grund av hans kända förhållande till Madame Lupescu, som uppges vara judinna.

EN OTÄCK SPIONLIGA med förgreningar i flera länder har upptäckts i Finland. Den går fram med mord och våld, men polisen håller allt i djupaste hemlighet.

AMERIKANSKA KONGRESSEN har nu sammanträtt och Roosevelt framlägger det hittills vunna resultatet av sitt uppdrag. Han bebådade nya åtgärder i arbetslöshetspolitiken, förklarar att U. S. A. ej kan delta i politiska arrangemang i Europa, men att det är villigt att samarbeta i nedrustnings- och handels-

Gudlöshetspropagandan.

Nekrolog över guldmyntfoten av Nils Simonsson.

Hagar Olsson skriver om Finsk lyrik i svensk tolkning.

Karin Boyes nya bok, Merit vaknar, anmäles av Emy Ek.

Artiklar av Märta Tamm-Götlind, Eva Schmidt, Elsa Björkman-Goldschmidt, Ellen Hörup.

Se till saken!

Låt den ej förstöras av ovist nit.

INnan den jury ännu sammanträtt, skall säga sitt skyldig eller icke skyldig i tryckfrihetsmålet mot tidskriften Sexuell upplysning, har Tidevarvet velat höra några framstående och av denna fråga särskilt intresserade läkare, jurister och pedagoger.

Vi ha vänt oss till doktor Alma Sundquist, själv författare på detta område, då hon redan tillsammans med doktor Julia von Sneidern utgav en prisbelönad »Handledning i sexuell upplysning för föräldrar och lärare», vilken sedan utkommit i flera upplagor och i översättning införts i Danmark och Amerika. Hon var ämen medlem av den kungl. kommitté, som fick i uppdrag att utarbeta riktlinjer för den i lagen av 1918 om bekämpande av de smittosamma könssjukdomarna stadgade sexuella upplysningen.

Hela denna situation, säger doktor Alma Sundquist, skulle aldrig ha uppstått om myndigheterna fullföljt Lex Veneris år 1918 och genomfört den däri stadgade sexuella upplysningen. Vad de s. k. grabbarna beträffar, som polisintendenten Zetterquist, citerande en tidningsförsäljare, talar om, skulle de kanske inte vara så nyfikna, om de fått vederhängig upplysning redan i skolan. Ett förslag om sådan upplysning föreligger ju utarbetat sedan 1921, men trots interpellationer och motioner i riksdagen har det inte lett till något resultat. Det vore myndigheternas sak att genomföra detta. Allt som gjorts har hittills varit privata initiativ.

Utän att fälla något omdöme om skriften, fortsätter doktor Sundquist, måste man anse, att en ny tryckfrihetslag kunde innebära mycket stora vådor. Från många håll har påvisats vikten av att ändra en lagstiftning, som man redan har, nämligen preventivlagen, en sak för vilken nuvarande eklektiskministeren på sin tid visade stort intresse.

Med genomförandet av den i Lex Veneris föreskrivna upplysningen skulle man, slutar doktor Sundquist, komma mycket längre än med nya tryckfrihetslagar.

politiska frågor. Han begär senatens medverkan för att på det förlämnas ruiner uppföra en ny byggnad, som är bättre lämpad att lösa den moderna civilisationens problem. Resultatet bedömes högst olika. Somliga anser att försöket helt misslyckats att inom kapitalismens ram övervinna krisen. I varje fall har tre miljoner arbetslösa fått sysselsättning, men tio miljoner återstår ännu. Arbetarnas organisationer såväl som arbetsgivarna har tilltagit i styrka — men även i stridslustnad. Kanske det även i Amerika drar upp till en strid mellan fascism och socialism.

ETT REVOLVERATTENTAT har begåtts mot den kände nationalsocialisten Wiklund i Stockholm. Men mot dessa importerade fasoners spridning i Sverige måste det mest bestämda motstånd resas.

FLERA PERSONSKIFTEN bebådas i riksdagspartierna. Hr Trygger avgår som förstakammarhögerns ledare. Från Bondeförbundet förmåles att Kulenbergstorpren går och Bramstorp kommer.

RIKSDAGENS HÖGTIDLIGA öppnande äger rum den elfte dennes.

Veckovakten

Professor Israel Holmgren, som i riksdagen visat intresse och gått i elden för sexualhygieniska frågor, besvarar vår fråga om hans ståndpunkt till åtalet med att av fullaste hjärta understryka vikten och den sedliga betydelsen av en för allmänheten avsedd, i tryck tillgänglig, renhårig upplysning i sexuella frågor.

Med förbud och censur är ingenting vunnet.

Doktor Gertie Söderberg, rektor för Stockholms Högre folkskola för kvinnlig utbildning och till facket biolog, framhåller: att den upplysning tidskriften velat meddela säkert har en uppgift att fylla. Hon uttrycker all högaktning för de motiv, som föranlett dess tillkomst. Det är synd att de goda motiven skall drabbas av ett åtal. Däremot uttrycker rektor Söderberg som sin bestämda uppfattning, att det är onödigt med dessa löpsedlar, som givit en sensationell prägel åt för övrigt vederhängiga och oangripliga artiklar. Säkerligen är det många vilka av verkligt legitimt intresse önskat skaffa sig tidskriften som dragit sig för att köpa den på gatan. Personligen är jag också tveksam, säger rektor Söderberg, om det lämpliga i att sådan upplysning meddelas i tidskriftsform med nya artiklar i dessa ämnen varada månader, artiklar som samlade i bokform skulle vara mycket trevliga.

Rektor Söderberg tar däremot bestämt avstånd från förbud och censur. Därmed är ingenting vunnet.

Skall en ändring ske bör det vara ifråga om distributionen.

För att även få en jurists uttalande ha vi vänt oss till advokat Ruth Stjernstedt.

(Forts. å sid. 6)

Elin Wägner:

Det allvarsamma spelet.

Det kom inte ut något nytt sällskapsspel i jul, så långt jag vet. Det hade ju ändå legat så nära till hands att göra ett diplomatiskt spel att leka med i jul, ett spel där Europas karta tecknats in med linjer mellan Paris, Berlin, London, Prag, Moskva och Genève och där de europeiska utrikesministrarna i form av olikfärgade spelbrickor kunde få åka mellan huvudstäderna allteftersom tärningskastet, det vill säga ödet, skickat dem. För Litvinov hade förstas inte Europa räckt, han har också varit i Washington. Han är den livligaste av dem alla, han har högkonjunktur nu i en värld, där rädslan för Tyskland och Japan är så stor, och han kan resa omkring och komma hem med kofferten full av nonaggressionspakter utan att bli skjuten eller ens sikad på. Genève skulle också ha sin särskilda roll i det där spelet, det skulle gälla att fara runt detsamma, men Berlin och Rom, där två diktatorer bo som inte kunna flytta på sig, skulle vara de höga resenärernas efterträdade mål och risken att få flyttas tomhänt till-

En vägbrytare.

Kerstin Hesselgren.

Vår första yrkesinspektris, fröken Kerstin Hesselgren, lämnar med ingången av detta år sin befattning. Tjuguetta år gammal och betydelsefulla är hennes förlutit, sedan hon tillträdde den post, som hon, för att tala med hennes avtackande chef, generaldirektör Huss, förvandlat från en blygsam försöksplats till en erkänd och uppskattad institution. Ty att vara den första på detta område betydde icke endast att mottaga en tillrättalagd arbetsuppgift. När fröken Hesselgren som nybörjare skulle med sin dåvarande chef avhandla de uppgifter som väntade henne, yttrade han helt lugnt: Det får fröken hitta på själv. Och Kers-

tin Hesselgren har hittat på själv. Kanske har den kvinnliga begåvningen i många fall särskilda förutsättningar att göra en insats på detta maktpåliggande område, där det ofta gäller att genom tillrättaliggande av detaljer, upptäckandet av små praktiska möjligheter, bidra till att göra ett påfrestande arbete lättare. Säkert har Kerstin Hesselgrens rent personliga begåvning varit av avgörande betydelse vid utformandet av den mångsidiga verksamhet, som den kvinnliga yrkesinspektionen har att utföra.

Fröken Hesselgren själv är först och främst full av erkänsla för den förståelse hon mött från både chefer och kamrater och för det utomordentligt goda samarbete som alltid rått med såväl de äldre som yngre kollegerna — helt oberoende av deras från början kanske olika personliga inställning till yrkesinspektrens berättigande.

— En av orsakerna till att jag kunnat arbeta med ett så stort intresse, säger fröken Hesselgren, var säkert just chefens förtroende att lämna mig fullständigt fria händer. Jag kunde i lugn och ro treva mig fram efter de linjer som undan för undan visade sig framkomliga. Han hade ett oerhört tålmod. Skall man tala om rätt person på rätt post måste man verkligen säga att det var en rätt chef.

Vad arbetarna och arbetsgivarna befräffar var det från början många som inte förstod vad yrkesinspektisen skulle där att göra. — Skall fruntimmer börja lägga sig i det här också, sade en gång en arbetsgivare till henne, men på hennes anmärkning att kunde han ha fruntimmer i sin tjänst som arbeterskor, borde det också gå an med ett fruntimmer som inspektris, gav han henne rätt.

Överhuvudtaget, säger fröken Hesselgren, ha de tjuguetta år under vilka jag arbetat i yrkesinspektionen, infallit under

(Forts. å sid. 5.)

samma överläggningar, gemensamma åtaganden och kontroll över åtaganden.

Det är mycket betecknande att det just är Mussolini som begär en revision av Nationernas förbund med hot att annars Italien kommer att lämna detsamma. Mussolinis första villkor för att stanna kvar är att de små staternas rätt minskas. Han tänker troligen mer på sina små grannar än på de skandinaviska staterna, men dessa ha all anledning att observera hotet och att söka styrka i sammanhållning, just så som Lilla ententen har gjort. Mussolinis andra villkor är att förhandlingsproceduren skall förändras och förenklas genom inkräktande på det fria ordets princip, som han avskaffat hemma. Det tredje är N. F:s frigörelse från Versaillesfördraget, varmed det nu är sammanväxt, rent formellt eftersom paktens är en del av fördraget.

Om man kunde tro att Mussolini ville rädda Nationernas förbund undan Versaillesfredens öde att rivas upp, så kunde man hålla med honom på denna punkt. Ty varför skall det framsynta i fredsfor-

(Forts. å sid. 6.)

TIDEVARVET

Radikal
politisk
veckotidning.

REDAKTÖR:
Carin Hermelin.
ANSVARIG UTGIVARE:
Ada Nilsson.

Utkommer varje helgfri lördag.
Triewaldsgränd 2, 3 tr., Stock-
holm. Tel. 20 48 42.

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh.: *Eva Andén*.
Norrländsgatan 18.
Tel. 75 75, 75 76
STOCKHOLM

Specialitet: Familje- och arvsaker.
Boutredningar och testamenten, för-
valtningsuppdrag. Även skriftliga
förfrågningar.

Advokat Hugo Lindberg

KUNGSGATAN 6, STOCKHOLM
Tel. Växel: N. 333 15.

Professor Johan Almqvist

Nyrogatan 7, Stockholm. Tel. 67 50 75
Hud- och Könssjukdomar.
UPPLYSNING I AKTENS KAPPLIGA
OCH SEXUELLA FRÅGOR.
Mottagning vardagar enligt överenskommelse pr
tel.: söndagar 10-1/211.

Alma Axelssons
FÖRLOSSNINGSHEM

LINNÉGATAN 19
Mottager inackord. även för längre tid.
Tryggt och ogen., värek.
Tel. 778 24.

Eldbegängelsen

är den bästa formen för förvandlingen
av de avlidnas stoft. Upplysningar om
eldbegängelsen lämnas å

Svenska Eldbegängelse-Föreningens
(S. E. F:s) Stockholmsavdelnings byrå,
Sveavägen 25, 2 tr. (hiss). Tel. N. 22 80.
Vardagar kl. 10-4, lördagar 10-2.
Medlemsavgiften i föreningen är en gång
för alla: för medlemmar i Svenska Eld-
begängelseförsäkringskassan Kr. 3:—,
för i annan begravningskassa inskrivna
Kr. 5:— samt för andra Kr. 10:—.
Föreningens tidskrift »Ignis» Kr. 2.75 pr år
(tio nr.) fr. o. m. 1934.
Medlemskap i Sv. Eldbegängelseförsäkr-
ningskassan befriar de efterlevande från
kostnader och bestyr med den dödes
begravning. Låga premier.

ÅRSTA

Känner Ni till föreningen Årsta och dess verk-
samhet? Känner Ni till Årsta hemtrevliga klubb-
rum, dånshotell och restaurang i centrum av
Stockholm? — På Årsta bor och äter en dam
bäst och billigast. På Årsta finns vackra, rym-
liga lokaler för förenings- och andra fester, sam-
manträden, föreläsningar. På Årsta hava för-
eningens medlemmar en smakfull och rolig
samlings- och viloplats.
Ni har nytta och nöje av
ÅRSTA
Smålandsgatan 20, Tel. 20 92 57, 20 92 58.
Telegramadr.: Årstaklubben.
Prospekt med prisuppgift gratis på begäran.

SALONG »SUPERBE»

Jakobsbergsgatan 6 (Inv. Stureplan).
Tel. 20 10 06.
Specialité
Permanent ondulering med kulluft.
Allt inom yrket utföres av erfaren, skick-
lig personal under individuell omsorgsfull
behandling.

Alacoidgas

dödar absolut väggohyra.
Ofarlig för människor. Vi äro den enda
firma som utför desinfektion med
Alacoidgas.
J. W. Svensson, Desinfektionsanstalt.
Tegnérsgatan 19 • Telefon 209207.

Rättshjälp

Bouppteckn. fr. 12 kr., Lösörekoopskontrakt
6 kr., Testamenten 7 kr. samt därmed jäm-
förl. ärenden till samma låga pris. E. o.
Hovr. not. I. TORNÄ, Stureplan 13, IV.
Tel. 103596. Mott.-tid 2-3, 6-7.

Den 6 Jan. 1934.

Gudlöshetspropagandan.

Genom pressen har gått en upprörd
redogörelse för den gudlöshetspropa-
ganda, som lär förekommit en dag i
julhelgen i en radioutsändning på sven-
ska från Moskva. Tidningarna förfasa-
de sig och något annat kunde de knap-
past göra, ty det gick icke att ropa på
förbud och straff, som man gjorde här-
omåret, då några kommunistiskt anstuck-
na barn i en av Stockholms folkskolor
sökte imitera små ryska »gudlösa» barns
företag.

Förbudet, som man då ropade på, var
emellertid ett tveeggat svärd, som det
snart visade sig vara bäst att stoppa i
skidan, ty förbudet skulle gå ut över
onda och goda. Det skulle kunna drab-
ba söndagsskolor, scoutavdelningar, Ung-
domens Röda Kors och nykterhetsloger-
nas barntempel. Därför fick det vara,
men barnens tilltag spöka i de nya par-
tibilidningarnes programblad. Man tar
säkert ej miste om man spår att antire-
ligionspropagandan österifrån kommer att
utlösa åtskilligt motionerande vid årets
riksdag.

Men förbjuda ryska radioutsändningar
kan man ej, ty etern är fri. Ryssland är
icke ens med i den internationella sam-
manslutning som delat upp eterhavet i
vissa vågband, där rum lämnats varje
land och station att göra sin materiella
röst hörd i världen. Moskvas utsändare-
vågor äro starka. Att överrösta dem
skulle göra rymden till ett dånande kaos.
Men är det nu verkligen den farligaste
gudlöshetspropagandan som slungas ut
från Moskva? Finns det ej tätt inpå oss
en farligare, fast mindre uppenbar, en
mera bestickande?

En bok som händelsevis faller i ens
händer rullar upp alla dessa frågor. Det
kom strax före jul på Natur och Kulturs
förlag ut en bok betitlad *Den verkliga
Ivar Kreuger*, skriven av hans privatsek-
reterare under de sista tre åren, en herre
från Balticum vid namn K. Drachenfels.
Författaren förutskickar i sitt förord
att hans bok kanske komme att uppfat-
tas som ett försök att rentvå minnet av
en man, vars brottsliga metoder redan
för länge sen blivit blottade genom rätts-
liga undersökningar.

Det är sätillvida sant att författaren ej
låter Ivar Kreuger framträda som en
inispiskad brottsling. Boken, som är sak-
lig och affärsmässig, fylld av balansräk-
ningar och siffror, rehabiliterar den av
den engelska revisionsfirman och svenske
åklagaren starkt ifrågasatta affärsbegäv-

ningen hos Kreuger, men den kastar där-
emot ett obarmhärtigt klart ljus över per-
sonligheten Ivar Kreuger. Kanske mot
författarens vetskap och vilja. Alla Kreu-
gers goda sidor framträda tydligt. Han
är en artig och väluppfostrad och väl-
klädd man. Han älskar blommor, vita
orchideer och vackra kvinnor. Han är
hjälpbar i stort och smått, aldrig elak
och snål. Nykter, skötsam, arbetar in-
tensivt. Hans enastående begåvning av
starkt konstruktiv art omvittnas även.
Som chef begär han framför allt: icke
tänka, icke kritisera och så tystnad och
god avlöning. Han är ingen besvärlig
arbetsgivare. Han blir därför älskad.
Han är ej partimänniska. Han understöd-
der snarare alla partier. Han har inga
fördomar. Han underhandlar med sov-
jets kommissarier likaväl som med Ame-
rikas penningfurstar och Europas stats-
chefer. Han är en »stor man». När man
sedan läser om hans manipulationer med
bokföringen, hans förfalskade italienare,
hans skrupelfrihet ifråga om medlen, är
det ändå ingenting som skär sig mot bil-
den av den förträfflige mannen, som lyc-
kats förskaffa sig ett sagolikt anseende.
Vad var det då för fel med honom?

Det slående är att i denna som i andra
skildringar av Kreugers person finns ab-
solut ingenting av intresse. Intet inre
liv. Inga konflikter. Ingen utveckling
varken mot ont eller gott. Och målet för
hans enorma arbete, strävanden och brott?
Denna världsfrämmande tändstickstrust,
vad skulle den tjäna till annat än som
ett lydigt redskap skaffa — icke ökade
försörjningsmöjligheter för människor
över hela jorden — utan ökade rikedo-
mar för ett fåtal besittande, som redan
hade nog och övernog. Och sådan han
själv var blev hans omgivning.

Kan man ej trots alla hans omvittna-
de goda egenskaper säga, att detta är
i egentlig mening en gudlös människa i
en gudlös värld.

Blev ej Kreugers lysande, bländande,
av makt och rikedom omskimrade existens
en gudlöshetspropaganda av långt större
och farligare mått än Moskvas starkaste
attacker mot kristna urkunder och sed-
vänjor?

En bok som denna avslöjar tingens in-
re sammanhang, hur förrådskt och väl
installerad i det vällovliga samhället »gud-
löshetspropagandan» är och låter oss
samtidigt förstå att den icke kan bekäm-
pas med förbud, åtal och kanoner utan
endast med andens vapen.

MÖTESPLATSEN

Radikala Föreningen i Stockholm med
omnejd — avdelning av Svenska Kvin-
nors Vänsterförbund — hade torsdagen
den 14 december ett talrikt besökt års-
möte på Publicistklubben lokal, Stock-
holm. Efter årsmötesförhandlingarna vid
vilka ordföranden och styrelsen omvaldes,

Bagarstugan

HORN SGATAN 37 • Tel. Söd. 70 00
FOLKUNGAGATAN 65 • „ „ 73 37
GÖTGATAN 52 • „ „ 333 90

ELLEN JOHANSSON
♦ DAMFRISERING ♦
SCHÉELEGATAN 18
TELEFON 5074 15

NORRKÖPINGS STUVLAGER

KLÄDESHANDEL, Barnhusgatan 4, Stockholm.
Ingen butik. Alla inköp o. försäljningar pr extra kontant. Detta orsaken till våra bill. priser.

Handvävnad för
manliga och kvinn-
liga arbetslösa.

M inns kanske ännu de gamle, hur det
gick till, när industrialismen slog
igenom. Ut ur stugorna skulle det som
var gammalt och förfärdigt av männi-
skohänder, och ut äkte det: skap, kistor,
stolar, hemtrevnad och hela det gamla
rasket. Maskingjorda grejor, divanbord,
buffé och andra förnämliga möjänger
kom.

Vinden har vänt sig. Handgjorda före-
mål äro nu eftersökta och betalas ganska
bra. Nu när inte bara de gamla idoga
hemmasittarne i stugorna eller den för
vinterhalvåret ledigblivna arbetskraften
söker sitt — en liten kontant inkomst —
utan även hela den utarmade och hjälplösa
armé, som den arbetslösa ungdomen
bildar, ropar efter var ringaste förtjänst,
ha allt flere blickar riktats tillbaka mot
hemslojden och det värn den skulle kunna
vara nu.

Efter anslag från Stockholms stads ar-
betslöshetskommitté började den 13 no-
vember vid Svenska Vävinstitutet i Stock-
holm vävkurser för arbetslös ungdom,
gossar lika väl som flickor. — Man hade
kanske inom institutet haft på känn, att
de förra skulle bli flertaligare än flickor-
na, så blev det, uppslagsdagen för första
kursen angav elva unga gossar, sex flickor,
under första arbetsveckan ökades an-
talet av gossarna till tretton. Institutet
har till sina övriga elevlokaler vid Små-
landsgatan 17 fogat en ny våning, som
helt och hållet disponeras av de unga
vävarne; var och en skall här arbeta för
sin egen vinterutrustning.

»Väv» lyser ett enda litet gulddord mot
den svarta dörrspegeln till institutet, när
man travat två trappor upp vid Små-
landsgatan. Inne i den långa salen, där
nu tjugusex vävstolar äro i full aktion,
får besökaren först intrycket av någon-
ting ovanligt. Inte så att det finnes nå-
got att anmärka på ordningen i denna
ungdomsskola, vilken övervakas av en
manlig chef, en av institutets textilingen-
jörer och två lärarinnor. Intrycket kom-
mer av vävstolarne. Höga och smala stå
de här tätt som träden i en skog — san-
nerligen ganska olika de stora och breda
vävstolar man varit van att se förr eller
ser än i gamla gårdar på landet. Det är
den av fröken Ingeborg Simonsson i
Värmland upfunna nya handvävstolen,
som här utslutande fått komma till an-
vändning. Svenska Vävinstitutet har kom-
mit denna lilla vävstol att i stor utsträck-
ning göra sig känd. Varpen är vertikal,
slagbommen slås rakt nedåt och springer
upp med fjädertryck, den vävande
måste sitta aldeles rak, slaget blir lätt,
efter slutad vävtimme kan den lilla väv-
stolen med väven orubbad lyftas ut i en
garderob eller i en korridor.

Nu är bobining och varpning för för-
sta kursen avslutad, vävstolarne dunka
med framåtanda. Var och en av de man-
liga eleverna har genom arbetslöshets-
kommittén erhållit gratis garnmaterialet
till ett kostymtyg och en ulsterrock, flic-
korna till en bomullsklädnad, ett halv-
ylletyg och ett kapptyg. Obligatorisk tid
för kursen är tre månader med fyra tim-
mars arbetstid pr dag. Kursen, som le-
des av fröken Margit Nordin, är lagd så
att de unga vävarne erhålla utbildning i
olika slags bindningar — en del teore-
tiskt — i främsta hand förekomma mön-
ster till släta och melerade moderna
dräkt- och klädningsstyger. Undervisning-
en omfattar vidare materiallära, mön-
sterritning och vävteori samt varierande
praktisk vävning mot slutet av kursen
även för gardin- och möbelytger. Man
vill i allt koncentrera sig på att lära ung-
domarne väva just *praktisk bruksvara*,
de mest lätt sålda tyger, och man ser
främst av allt mot försäljningsmöjlighete-
terna för arbetet i kommande tider. Man

Märta Liljencrantz

död den 28 december 1933.

Med friherrinnan Märta Liljencrantz,
f. Tamm, bortgick en människa
av stora mått, verksam i det sociala och
kyrkliga livet, med djupa religiösa och
intellektuella intressen. Man kan säga,
att en hel församling — Gustav Vasa i
Stockholm, vars skolråd, fattigvårdssty-
relse och hjälpverksamhet för övrigt hon
ägnat ett intensivt arbete — samlades
sörjande vid hennes bår. Därom har vitt-
nats på olika sätt. Så skriver t. ex. över-
lärares fröken Frida Härner: — »Inom
Gustav Vasa församling känner vi för-
lusten fullständigt förlamande vid tanken
på hennes oerhört stora insatser i det
sociala församlinglivet. Men än svårare
att bära är sorgen och saknaden vid tan-
ken på vad hennes personlighet betydte för
oss alla, här och i långt vidare kretsar.»

Märta Liljencrantz' första sociala insats
begannte efter hennes makes död 1908.
Hon började då att till föredrag och dis-
kussioner i olika ämnen samla män och
kvinnor, som inflyttat till Stockholm från
hennes barndomshem Fogelstad i Söder-
manland. Den första föredragshållaren
vid ett sådant möte var dåvarande bo-
stadsinspektorn Kerstin Hesselgren.

Kretsen har sedan vidgat sig och har
till den dag som är under namnet »Ar-
betarkretsen» fortsatt sina sammanträden,
på senare åren månatligen i Gustav Vasas
församlingssal — alltid fylld till sista
plats.

Gustav Vasa församlings kyrkoherde,
doktor Hallberg, framhåller i sin minnes-
runa, att med denna sammanslutning gick
hennes gärning ut över gränserna för den
lokalförsamling hon tillhörde. Dock icke
endast på denna punkt. »Så var hon»,
säger han, »på ett sätt för vilket man
icke kan nog tacka henne, verksam till
förmån för de ekumeniska strävandena
genom av henne anordnade, nästan alltid
i hennes eget hem hållna möten mellan
folkkyrkliga och frikyrkliga pastorer och
predikanter, möten som märkbart beford-
rat den ömsesidiga förståelsen de olika
religiösa samfundens emellan.»

Ett gripande uttryck för dessa de olika
samfundens uppskattning gav deras re-
presentanter, innan kistan sänktes till eld-
begängelsen. Intet kunde starkare ha
framhävt hennes rent personliga insats i
arbetet än några enkla och direkta ord
från frälsningsarméns talesman, Strids-
ropets redaktör Göte Thörne: — »som en
syster, ja, som en mor sörja vi hennes.»

drömmer t. o. m. här från lärarehåll så
högt, att det som nu kanske — bland
gossarne — betraktas som nödvunget
tillfällighetsarbete i en del fall skall kun-
na bli hel försörjning i framtiden. Det
är inget omöjligt perspektiv. Det har
gått för mer än femhundra lanthem i Hal-
land att erhålla hel familjeförsörjning
genom väv och stickning. I Frankrike i
de små glada och muntra lanthemmen i
Picardie, där de förnämliga rodiertyger-
na tillverkas, är det alltid husfadern som
organiserar vävningen och arbetar i spets-
sen för hela sin familj. — Handväven kan
mycket väl vara ett manligt arbete. Man
önskar inte bara kursframgången men
livsframgången till de tjugo ungdomar,
som nu få sina första lärospån vid Små-
landsgatan.

Eva Schmidt.

Kungl. Hovblomsterhandel
H. FLATOW
Telegr.-adr.: Flatow. Telefoner: 11 05 06, 20 21 17. Postgirokonto 549

Säg det med blommor!

Västerlånggatan 14. STOCKHOLM
— Blomsterföremål till in- och utlandet —
Telegr.-adr.: Flatow. Telefoner: 11 05 06, 20 21 17. Postgirokonto 549

SÖDERMANLANDS

ENSKILDA
BANK

DEPOSITIONS- KAPITAL- &
SPARKASSERÄKNING
mot högsta gällande ränta.

Solidarisk Bank. Grundad 1865.

Nils Simonsson:

Nekrolog över guldmynntfoten.

Så länge guldet ännu satt på sin lagfasta tron, skulle det inte ha lönat mödan att försöka säga den oförblommerade sanningen om det, ty människorna ha hört så många lärda predikningar om guldet från katedrarna, att de allra flesta skulle ha slagit dövörat till för den djärve. Nu då härskaren är störtad i de flesta av sina gamla landamären, kanske det går lättare att få gehör för en nekrolog över högst densamma i dess egenskap av laglig guldmynntfot. Låt oss då försöka vara rättvisa och se enkelt, naturligt och fördomsfritt på den fallne — och på den strax i ny skepnad återuppståndne, ty guldet är oförtydligt och lever nu ett nytt liv, som renodlad ädelmetall, dyrbarare i pris än någonsin men frigjort från både de lagfasta och de uppiktade egenskaperna.

Själva idén med guldet som myntfot var nog god och välmående, och kan ju för övrigt sägas ha sina djupaste rötter ända ned i den urgrå tid, då man bytte bort ett sädesloss mot några »ormar» guld, för att sedan i en annan stad byta bort dessa mot en ny plog eller ett nytt seldon. Guldet blev bytesmedel därför att det var så värdefullt i förhållande till sin vikt, så homogent från vilket land det än kom och så förhållandevis outslitligt. Och idén till guldmynntfoten blev sedan denna: om man till allmän värdering valde denna för sådant ändamål så lämpliga metall och uträknade ett internationellt pris därpå i de olika myntslagen eller valutorna och genom lagar i de olika länderna låste fast detta pris vid valutorna (i Sverige 2480 kr. pr kg. guld, i Tyskland 2790 riksmark o. s. v.) så att säga för all framtid, så skulle man dels ha funnit ett lämpligt internationellt betalningsmedel, ett utjämningsmedel mellan länder med »ojämnt» varuutbyte, och dels ett inbördes stabiliseringsmedel för valutorna och därmed även i viss mån för varupriserna. Ty om en prisuppgång, en fördyring på en vara kan sägas vara densamma som en liten försämring av penningens, valutans, värde; och om denna penning är fastlåst vid guldet, som vi nyss sade, och guldet pris är internationellt fixerat i alla valutor, så borde ju detta förankringssystem kunna verka återhållande mot större allmänna prisförskjutningar på varor.

Det har det också *tidvis* gjort och detta har varit en av dess mera officiellt berömda sidor. Men, man måste här lägga särskild tonvikt på ordet *tidvis*. Dess emellan har guldet ibland beskyllits för att t. o. m. kunna göra motsatsen. Detta har förklarats på följande sätt: Trots den lagfasta prifixeringen och fastlåsnings vid valutorna är guldet dock onekligen en *vara*, vilken som sådan är underkastad den ännu mera grundläggande och obönhörliga lagen om utbudets och efterfrågans inverkan på prifixeringen. I tider av politisk oro eller allmän misstrohet mot andra slags placeringsobjekt blir guldet mera efterfrågat och skulle alltså då stiga i pris. Men det är fastlåst vid valutorna, de olika myntslagen, genom lag. Det anses då i sin strävan att stiga draga dessa med sig uppåt, i förhållande till varupriserna, d. v. s. bringa varupri-

serna nedåt. På så sätt har guldet tilllagts nya indirekta, svårberäknliga maktbefogenheter. Det är nu ej blott den gamle kände mammonsguden, vars bild man bar i sin tunga börs, utan har där till blivit en mystisk monetär gud, vars tron står i bankernas djupa källarvalv, dit mängdens blickar aldrig kunna tränga för att försöka utforska dess verkliga väsen.

Sant är emellertid, att guldet ibland vill starta och försöker starta egenrörelser, framför allt vid sådana tillfällen som de nyss nämnda. Då rasslar och rycker det i sina av lagarna smidda bojor, det uppstår »guldsugningar» från de för tillfället starkaste och ivrigaste länderna till de andra, och inom landet sker tesaurering (guldgömmning) i stor skala från de spekulativa och de penningkärns sida. Och en vacker dag blir spänningen så stark och outhärdlig för centralbanken, att den i kompis med staten utan vidare överträder och bryter sönder guldlagen, nej, förlåt *suspenderar* den på oviss tid framåt. Och samtidigt läser man genom en ny lag om exportförbud in det egna guldförrådet inom landgränserna. Men på de platser, där det till äventyrs ännu kan fritt köpas och transporteras bort har det nu fått stiga i pris räknat i det lagöverträdande landets valuta. Och så, det har gjort detta utan att längre kunna beskyllas för att ha skjutit varupriserna i någon motsatt riktning.

Men en lag, som så ofta ställer till oro och oreda och som måste suspenderas för flera år framåt varje gång guldet vill förflytta sig i horisontal — vilket ju egentligen är en av dess viktigaste missioner — eller i vertikallängd enligt naturlagen om utbud och efterfrågan, är det manne verkligen en eftersträvsansvärd lag? Och är den så riktig, att man på den kan bygga så många nationalekonomiska »axiom» som man gjort och på sina håll ännu gärna ville göra. Läsaren kan själv svara på denna fråga.

Men finns det då något annat sätt att åtminstone så pass långa tider som under guldmynntfotsperioderna garantera tillbörlig stabilitet i valutornas inbördes förhållande till varandra och bidra till möjligaste stadga på varuprisområdet? Ja, och t. o. m. smidigare och gällande under längre tider. Vad valutorna beträffar, så behöver man vid det här laget inte komma med något oprövat och såsom sådant fantastiskt förslag. Sättet finns redan i praktiskt bruk sedan ganska lång tid och består i en staternas fria överenskommelse att genom sina »valutavärdande» institutioner, centralbankerna, hålla sina resp. valutor i ett naturligt, bestämt förhållande till varandra. Det engelska pundet, som delvis av nödtvång och delvis genom folkets common sense blev föregångare som avfärling från guldet, har sedan också blivit fedare inom ett fritt internationellt valutablock — efter ledaren hittills kallat sterlingblocket — med de skandinaviska valutorna närmast i förtruppen och sedan en för varje månad allt längre rad av anhängare. Och det måste sägas att pundet som ledare är ägnat att inge den största förhoppning om lugn och stabili-

Gemensamma måltidstimmar.

En viktig skolfråga.

Då Sveriges Husmodersföreningars Riksförbund i höstas satte i gång sin kraftiga aktion i frågan om gemensamma måltidstimmar, började man hoppas att denna sak skall bli verklighet även i vårt land. Det är besynnerligt, att vi så länge funnit oss i det nuvarande kaos. Enligt en nyligen utförd utredning över förhållandena i bortemot hundra städer och samhällen visa enbart folkskolornas måltidsraster 69 variationer mellan kl. 9 och 2,15 samt kontor och ämbetsverk 19 variationer mellan 10,30 och 17. I ett antal hem undersökta via folkskoleklasser i en industristad hade endast 27 % en enda middag per dag med de övriga hade två, tre, fyra och fem middagar! Man har räknat till 257 variationer för arbetets början och slut på 91 platser. Fler siffror behövs egentligen inte.

Vid alla djupgående diskussioner i frågan visar det sig snart, att sammanjämnning är svårast, då det gäller skolorna. Och det kan omöjligt vara i mödrarnas intresse att försvara livsvillkoren för barnen, som redan med nuvarande skoltider äro ganska hårt pressade. Låt oss alltså ta upp frågan ur barnens synpunkt.

För närvarande börjar de i alla fall skolan någon gång vid åttatiden på morgonen och har sitt frukostlovet omkring kl. 11 till 12-tiden, med smärre variationer — jag utgår nu från de vanligaste tiderna i de större städerna. Det betyder tre lektioner före frukostlovet, och lärarna vittna ganska enstämt om den tredje timmens sämre värde. Man tillägger: hur skulle det då ställa sig med en fjärde lektion, innan ett ordentligt mål mat får intagas och en större rast ger barnen tillfälle att koppla av?

Men det är en sådan framflyttning av frukost- eller om man vill kalla det middagsovet, som man i gemensamhetens namn vill ha! Ty vid tolvtiden passar det den stora mängden kroppsarbetare att få sin middag, och med god vilja skulle man väl också kunna få annat folk att då äta sin lunch.

Skolfronten är emellertid vid närmare undersökning icke så enig, som den först har tyckts. I många folkskolor har man länge prövat systemet koncentrerad lästid med en kortare smörgåsrast inskjuten, för att få sluta hela skoldagen tidigt och skicka hem barnen — en ovärderlig sak, när de ha långa vägar. I en skola i Motals utkant t. ex. ha barnen under den längre rasten genom lärarnas försorg fått

det; engelsmännens honesty betyder här i förening med deras lugna och sega uttållighet mera än rikedom och guld.

Och vad slutligen beträffar stadga på varuprisområdet så förhåller det sig nog så, att en varaktigt absolut stabilitet där är lika onaturligt som den är omöjlig att åstadkomma. Det naturliga förhållandet där är att varuprisnivån sjunker sakta genom tiderna, n. b. så länge det är fred i världen, lugnt och stillsamt och oskadligt för producenterna — ty skadligheten beror alltid på *hastigheten* i rörelsen —.

Men när guldet nu är borta som verklig och föregiven fridstörare på området, och särskilt om de oberäknliga amerikanska komma att få mindre inflytande på världsmarknadens prissättning, vilket icke synes omöjligt, så behöver man nog inte hysa oro för någon framtida försämring i detta avseende. Snarare tvärtom. Den konsumerande och köpande allmänheten sammangaddar sig aldrig till att starta våldsamma rörelser i varupriserna, den är i stället en både foglig och jämn kund. Vad som däremot startade det onaturligt hastiga och oenhetliga prisfallet på hösten 1929 var de av börskraschen uppskrämda amerikanska spekulanternas baisesmanövrer på varubörserna — som de företogo sedan de förlorat tron på fortsatt prosperity under den då närmast framförliggande tiden. Men det är en annan och längre historia, som kanske kan berättas en annan gång.

dricka mjölk i skolan, medan det vid undersökning visat sig, att de med de kortaste vägar i stor utsträckning fått choklad eller kaffe — alltså sämre mat-hållning! Man har också i utredningen funnit, att många skolbarn med nuvarande system knappast på hela dagen få ett mål riktigt lagad mat, ty när de komma hem efter slutad skoldag ha föräldrarna ätit sin middag och modern kan av annat arbete i många fall vara hindrad att på nytt laga ett ordentligt mål. Blir det varm-mat, så blir den i regel uppvärmd och sämre i värde än den nylagade. Man frågar sig då: är det icke bättre att barnen få hålla ut i skolan sina fyra lektioner före den stora rasten och sedan verkligen få sin kraftiga mat tillsammans med de sina, med sin *far*, som de eljest kanske icke se förrän mot aftonen, en ur uppfostringsynpunkt ödesdiger sak. Förutsättningen för de fyra morgonlektionerna är ju mellanrasten på 15—20 minuter; den borde vara minst 20 min., så att luftning hinner ske ordentligt efter smörgåstätningen. Och man frågar med viss rätt: skulle icke den nu skrala tredje timmen vinna väsentligt på införandet av denna rast?

Faktum är ju, att barnen äta slarvigt och litet på morgnarna, det måste vara något som slinker ner lätt och fort, men i frukostlovet äta de som vargar. Blev första timmen framflyttad till halv nio eller tio, som somliga föreslå, äte de sannolikt inte mer för det, utan skulle använda sina morgnar lika illa som de flesta andra människor i manschetterna med att sova så länge som möjligt för nerrädd gardin — medan solen under åtminstone 7—8 månader på året stode högt på himmelen — och sedan i alla fall kasta i sig en knapp matbit i sista stund. En lång frukostrast på bortåt två timmar skulle icke heller för alltför många medföra större möjligheter till sol och luftinhämtande utomhus utan användas till läxläsning, roliga böcker o. d. »Risken» att barnen gå ut finns ju. Jag säger risken; ty under den slaskiga och snöiga tiden betyder det våta skodon och byxor med behov av ombyte, som mycket väl kan gå för sig mot eftermiddagen efter helt slutad skolgång, men som säkert bleve nästan omöjligt att genomföra i frukostlovet — det vet alla mödrar till livliga barn! Ett mycket långt frukostlovet skulle alltså endast skjuta fram skoldagen, så att barnen på middagen finge ännu mindre uteliv i soldager än vad som nu är fallet.

Nej, mycket talar för att låta barnen fortfarande börja sin dag tidigt, äta ett par smörgåsar med pålägg av rå kål, morötter, mesost, äpplen o. d. mellan andra och tredje timmen samt sedan efter den fjärde gå hem till familjens stora middagsmål. De små skoldag borde då vara helt undanstökad, så att de sluppe traska tillbaka till skolan.

Men för att verkligen få familjen samlad vid tolvtiden fordras, att många manschetterknarna började sin dag samtidigt med skolorna, alltså vid åttatiden. I den stora radiodiskussionen i denna fråga, framhölls lämpligheten av detta särskilt starkt av läkaren, prof. Wernstedt. Finns det någon rimlig anledning varför kontor, bibliotek, banker, ämbetslokaler, affärer, ja i Stockholm till och med handeln på salutorgen icke skall öppnas vid den tid, då det passar allra bäst för husmödrarna att utträtta sina ärenden, sedan de klarat av skolbarnen och ej ännu satt i gång med lunchen och annat hemarbete. Männskorna skulle ju allmänt vinna på att få

Prenumerera på TIDEVARVET för år 1934— för Eder själv

och någon av Edra bekanta. Tidevarvet utkommer under år 1934 med 47, i regel fyrsidiga nummer.

Tidevarvet kostar fortfarande endast kr. 6.— för helår och kr. 3.25 för halvår.

Postgirokonton 1544.

Reklamfonden.

Ridevarvets reklamkassa har under de senaste förlutna veckorna fått mottaga ytterligare bidrag på sammanlagt kr. 117.— från 17 givare.

E. A., Stockholm, Maja Håkansson, Jämjöslätt — *Det kan naturligtvis bli nödvändigt att dö, men för Tidevarvet var det nödvändigare att leva. — Lev, lev, lev och strid, ty det är livet!* — S. A., Bremen, S. Kettner, Stortveta, T. Landin, Sveg, Magda Bergström, Stockholm — *Tack och gott nytt år!* — Ida Östling, Stockholm, Karin Kock, Stockholm, S. B., Stockholm, Anna Björkman, Lund, Anna Grönfeldt, Umeå — *Med tack för vad Tidevarvet givit under gångna år och med tillönskan om god fortsättning —* Svea Säfverström, Stockholm, Eva Hanzén, Linköping — *Ett tack för idmodigt, ihärdigt och besjälade arbete för våra idéer och ideal —* Hanna Nilsson, Örebro, Alma Axelsson, Stockholm, Gerda Moser, Djursholm.

Vår förra redovisning slutade med kr. 1,951:35 från 154 givare. Den sammanlagda summan uppgår alltså nu till kr. 2,068:35, för vilket vi be att få framföra vårt varma och värdsamma tack.

en soltimme mer än nu under en stor del av året.

Låt oss alltså samarbeta för en allmän arbetsbörjan vid åttatiden och allmän lunch vid tolvtiden utan att beröva barnen något av den sol de kunna få — vare sig i början eller slutet av dagen.

Marta Tamm-Götlind.

Fredrika Bremer-Förbundets

BYRÅ

Klarabergsgatan 48,
STOCKHOLM C.
Telefon: 20 48 50, 11—4.

Lämnar råd vid yrkesval
åt kvinnlig ungdom.

11
Jan.

Stockholms Borgarskola

16
Maj.

(Förmiddags- och aftonkurser).

Rektorsexpeditionen, Kungstensgatan 4, 2 tr., öppen 10—5 (lörd. 10—3). Tel. 23 01 15.

Inskrivning fr. 8 jan. f. språklinjen kl. 10.30—11.30 f. m. och 6—8 e. m.; f. Folkhögskolan kl. 7—8 e. m. Läsningen börj. 11 jan. (Klipp ur annonsen!)

En god berättare.

Sigrid Boo: Livhanken.

När man vänder på Sigrid Boos sista bok »Livhanken» ser man på baksidan hennes porträtt och läser däröver: »På popularitetens tinnar». Det är stora ord och det är inte utan att man vid läsningen av boken får en hisnande känsla av det hopp som Sigrid Boo vägat att ta, i det att hon med ett slag slängt allt det som fört ledde henne upp mot dessa höjder och givit sig in på en helt annan väg. Om denna väg också leder upp mot popularitetens tinnar är väl tvivel underkastat, men säkert är att den leder henne närmare konstens.

Det är en helt annan Sigrid Boo som vi möter i denna bok om en ung kvinnas liv på ett lungsots-sanatorium. Här är inget rutschigt liv, ingen kökshumor, inga jazztakter och inga pigga överraskande förkländnader. Var och en är den han är och kämpar för att få vara det — åtminstone ännu en liten tid. Vi får följa en kur på det norska sanatoriet Fortun och livet där är så noggrant avlyssnat, så levande detaljskildrat att man, när man lägger boken ifrån sig, har fått känslan av att det där har jag ju varit med om själv. Och mera kan väl knappast sägas om berättelsekonst. Det gäller särskilt omgivningen, förhållandena på Fortun — människorna är inte fullt lika klara, de flesta av dem förblir stafagefigurer. På ett undantag när — Signe Rafen, bokens hjältinna. Här blotas en ung flickas innersta irrgångar från förtvivlan, hopp och misräkning till hennes sista lilla försök till hjältemodigt besegrande av ödet. Men det är en svag och vacklande seger med en fladdrande liten glimt av lycka som slutpunkt. På det stora hela taget gör boken en inte

glad. Och det är nog inte meningen heller. Det är betecknande att när en humorist en gång upphör med att vilja roa — så gör hon det grundligt. Men därmed skall inte vara sagt att boken ej är rolig att läsa.

Bokens hjältinna har inte något av hjälteglans över sig, det måste man hålla Sigrid Boo räkning för. Signe Rafen är trumpen, fordrande och kritisk. Men hon vinner vid närmare bekantskap, man trivs med henne och hennes sätt att se på saker och ting, och hon växer till »et helt menneske» under bokens gång. Det som är minst tilltalande och många gånger blir tröttsamt är hennes ständiga syssländande med det egna jaget. — Är det manne ett nödvändigt ont vid sanatorie-skildringar? I Thomas Menns »Zauberberg» tynger det boken och i Sven Stolpes »I dödens väntrum» är det ibland knappast till att uthärda. Men är det så upplösligt förenat med sanatorielivet, då förstår man den nya riktningen hos lungläkarna på kontinenten att inte i första taget vilja skicka folk till sanatorier. Inte av hänsyn till lungorna utan av psykologiska skäl...

Men även om egocentriciteten hör samman med bilden så har Sigrid Boo inte konstnärligt gått i land med dess rätta mått och takt. Trots sitt goda grepp om verkligheten brister hon ibland i sinne för proportioner. Jag minns t. ex. att jag i hennes första bok protesterade mot att tycka att det var så märkvärdigt att en bildad flicka tog plats som hembiträde och å andra sidan fann det larvigt att hon skulle vara så hjälplöst handfallen inför att göra en omelett även om hon inte »lär» till det. Likaså är det här en förskjutning av tingens värde som ibland gör ett verklighetsfrämmande intryck. Det är i våra dar inte så konstigt att ha varit på ett sanatorium, man är inte så utstött ur samhället, så urspårat, så skydd av de andra friska som Sigrid Boo framställer det. För att man haft tbc är man inte spetälsk. Det kan bara vara i en sjuk flickas fantasier och de borde ha lättat något allteftersom hon tillfrisknade, tycker man.

Men det är en ärlig bok och en styv bok. Sedan man har blivit bekant med Signe Rafen glömmar man henne inte så lätt. Hon hör till de bekantskaper som bli bestående. Samtidigt skulle jag vilja påpeka den goda översättningen som, såvitt jag kan döma, har undgått alla de försåtliga fällor som ett närbesläktat språk lägger ut.

En bok av betydligt enklare slag är *Solkatten* av Elisabeth Högeström-Löfberg. Det är en snäll bok som kan sättas i handen på unga flickor och som sådan har den säkert sitt raison d'être. Allt i den är väl tillrättatlagd för det passande och goda och stilen flyter jämn och lugn. *Solkatten* är en moderlös liten flicka som växer upp hos pappa doktorn i en liten småstad. Hon lär känna kärleken men blir besviken av föremålet för sina drömmar. Strax därefter finns emellertid en annan man tillhands som visar sig vara den rätte och trots en svår sorg går hon mot en trygg framtid. Det finns inga oroande konflikter i boken, ingen tvekan inför vad som är det rätta, knappast några mellantoner. Som sagt, dess uppgift bör bli att fylla bristen på goda ungdomsböcker och av författarinns dedikation »till min äldsta flicka» ser man att det också varit hennes mening. För vuxna kan den knappast ens falla under rubriken förströelse-litteratur.

E. B. G.

”Reformernes Konge Amanulla”.

England og Afghanistan.

Ellen Hörup och Keron Bose på promenad.

I nedanstående artikel om den afghanske kongen Amanullas och hans efterträdare öden skildrar den kända danske journalisten Ellen Hörup ett av den europeiska koloniseringspolitikens offer. Fru Hörup, som under ett tiotal år varit utrikespolitisk krönikeskribent i danske *Politiken* är specialist på indiska förhållanden och numera redaktör för den danske tidningen *Indiens Vener*. Då *Tidevarvet* härmed har glädjen föreställa fru Hörup för vår läsekrets sker det i förvisningen om att hennes erfarenheter och synpunkter på det utrikespolitiska området skall intressera även svenska läsare.

Afghanistan er et stort land med en kraftig, krigersk befolkning, der mod vest grænser til Persien og mod syd og øst til britisk Indien. Det er af den aller største betydning for England at være herre over udenrigspolitikken i dette land, der støder op til det urolige, gærende, misfornøjede Indien.

Om Toscanini.

I anledning av Toscaninis besök i Stockholm har jag erhållit ett brev från skådespelsförfattaren Louis N. Parker, som skriver om den store anföraren: »Jag har hört Toscanini många gånger och jag delar eder hänförelse för honom. Han är den underbaraste anföraren i det närvarande, kanske också i det förlutna. Nikisch kommer antagligen närmast efter honom. Richter och von Bülow voro stora men saknade Toscaninis charm. Detta, tror jag, är det mest utmärkande för denne man. Men härmed förenar han ovanlig kraft. Jag har hört honom i Bayreuth anföras Meistersinger, Tannhäuser samt Parsifal. Dessa tre verk belysa hans finaste egenskaper: Meistersinger bredde och styrkan, Tannhäuser romantiken, och Parsifal hans sällsynta förfining och eteriska andlighet. Han är den mest häpnadsväckande känsliga anföraren som någonsin funnits. Och hans personliga magnetism är mirakulös. Även i Bayreuth, där anföraren är osynlig, kännes hans personlighet svämma genom hela salen. — Det är verkligen storartat av Er kung att så värdigt erkänna Toscaninis storhet. Jag önskar, att andra konungar följde hans ädla exempel. Ni ha en verklig kung. Jag gratulerar Er.

Sedan man hört Toscanini finner man alla andra anförare träaktiga. Att höra honom är att upptäcka all konstns innersta väsen.»

Maud v. Steyern.

Ellen Hörup.

Vigbyholmsskolan

INTERNATSKOLA FÖR GOSSAR OCH FLICKOR.

Vigbyholmsskolan vill i sitt arbete söka ta hänsyn till de olika elevernas begåvning, arbetstakt och intresseinriktning. Skolan består av en fyraårig grundskola (förberedande klasser) samt en därpå följande sjuårig skola, avsedd att skänka en allmän medborgerlig utbildning. Elever som skola gå vidare till akademiska studier kunna inom två år nå studentexamen, övriga elever kunna anknyta till skolor för vidare praktisk-teoretisk utbildning (tekniska, merkantila eller praktiska skolor). Såväl gossar som flickor mottagas från nybörjarstadiet. Skolan är belägen vid Stora Värtan, c:a 2 mil norr om Stockholm. Vårterminen börjar den 17 jan. 1934. Prospekt genom undertecknad, adr. Vigbyholm. Tel. 50. PER SUNDBERG.

En vägbrytare.

(Forts. fr. sid. 1.)

en oerhört intressant och händelserik tid: omläggningen av lönerna, arbetstidens förkortning, hela den tekniska utvecklingen, som säkerligen till sin genomgripande art kan jämföras med utvecklingen under början av 1800-talet, när hemmanindustrin övergick till fabriksindustri. Denna utveckling har visserligen varit på gott och ont. Men inte minst när det gäller de kvinnliga industriarbetarna kan man påvisa stora förändringar till det bättre. Med förbättrad organisation, bättre löner, förkortad arbetstid ha de fått större möjligheter till utbildning, möjligheter att leva, äta och bo bättre. Och därmed har följt större arbetsförmåga, bättre hälsa och större duglighet. Skillnaden mot de förhållanden som förekom bara för omkring tjugo år sedan är avgörande. Med dessa förändringar har också klasskillnaden mellan utövarna av industriarbete och annat arbete, som rådde ännu för några årtionden sedan, försvunnit.

Antalet kvinnor i industrin har ju under dessa år starkt tilltagit, fortsätter fröken Hesselgren. Vissa yrken ha övergått från att vara manliga till huvudsakligen kvinnliga. Men man kan tydligt spåra en bestämd uppdelning mellan manliga och kvinnliga yrken. Också inom de blandade industrierna är oftast gränserna mellan manligt och kvinnligt arbete skarpt framträdande. Tag t. ex. tändsticksindustrin. Där finner jag kvinnorna vid asktillverkningen, askfyllnaden och paketeringen. Man skulle aldrig påträffa en kvinnlig arbetare exempelvis vid sticketillverkning och plåntillverkning — det är männens område. Ett undantag från denna regel utgör textilindustrin som är ett i verklig mening blandat yrke.

Fröken Hesselgren påminner slutligen om de perioder av svår arbetslöshet som drabbade kvinnorna — särskilt i sko- och textilindustrin — strax efter kriget. Det var svårigheter som framtvängde aliehand försök att finna nya utbildnings- och förtjänstmöjligheter. Då organiserades skogsplantering, blåbärsplockning, matserveringar, rovensning. Även om man tyckte att allt höll på att störta samman, innebar säkerligen dessa år av intensivt arbete en värdefull möjlighet att komma förhållandena in på livet och uppnå det nödvändiga samarbetet med olika grupper.

Sedan denna tid har arbetslösheten jämförelsevis litet berört kvinnorna. Därmed är dock inte sagt att de undsluppit sin del av de svåra tiderna. Med känedom om det personliga intresse med vilket fröken Hesselgren deltar i arbetet för olika hemgårdar och utbildningsanstalter och andra såväl statliga som icke statliga institutioner på det industriella området, kan man vara övertygad om att hon icke släpper arbetet på att söka finna fortsatta utvägar inom detta betydelsefulla verksamhetsområde.

Vad kommer att hända

i böckernas värld

1934?

Ingenstans kan Ni följa med litteraturen så bra som i

BONNIERS LITTERÄRA MAGASIN

Pris per helår 9 kr.

Följ de två bundsförvanterna i kvinnornas strid för ett rättfärdigare samhälle.

Tidevarvet

varje vecka.

Helår kr. 6.—

Morgonbris

varje månad.

Helår kr. 3.—

Prenumerera

Tidevarvets exp. Trievaldsgr. 2 III, Morgonbris exp. Västmannagat. 2 I, Stockholm.

Förtjäna pengar!

Klipp ur nedanstående beställnings-sedel. Hyll Edert namn och adress, och sänd oss densamma i öppet brev, så sända vi Eder

GRATIS

prover och arbetsvillkor. Lämpligt kvällsarbete. Frank. öppet brev 5 öre.

SAXON & LINDSTRÖMS FÖRLAG, Sveavägen 98, Stockholm.

Namn: .....

Adress: .....

Postadress: ..... Tidev.

Senaste nytt!

Handmålad lampskärmar på särskilt preparerad oljeduk utföres på beställning i alla storlekar och modeller (valfria motiv) exempelvis egna välkända platser o. s. v. Rullgardiner målas. Amatörfoton förstoras.

K. W. Lindbergs Konstateljé

Regeringsgatan 50, 1 tr. ö. g., n. b. Tel. 20 82 28. STOCKHOLM.

Förfrågningar från landsorten besvaras omg. Ombud antagas å platser, där vi ej äro representerade.

Det allvarsamma spelet. Se till saken!

(Forts. fr. sid. 1).

draget, som var Nationernas förbund, slängas bort med det tivelaktiga och förgängliga, segrardiktaten? Men själva arten i hans ändringsförslag ger vid handen att vad den antidemokratiska rörelsens främste man vill åt är just det demokratiska i nationernas förbund, där Sveriges röst ännu räknas för lika mycket som Italiens, och Benesj har rätt att tala dubbelt så länge som sir John Simon, om han vill.

Svar på Mussolinis krav ha redan prompt ingått från Frankrike, Tjeckoslovakiet, Polen och Rumänien. På de svaren kan man inte egentligen märka att det hänt så oerhört mycket under 1933 och över huvud sedan 1919, då herrarna sutto i Paris och skrevo ihop freden. Nationernas förbund är bra som det är och gränserna kan man inte rubba, heter det från dem som ha intresse av att inte ändra för mycket på fredsfördraget. Dessutom har Benesj sagt något mycket intressant rörande frågan om grännsrevisionen. För några år sedan, sade han, överlade vi allvarsamt om att gå Ungern till mötes med en gränsgrening. Nu däremot under nuvarande oroliga förhållanden våga vi det ej, ty det skulle föra till orimliga fordringar från alla som vilja justera gränserna. Resonemanget är typiskt, men förefaller tivelaktigt. Farligt är det för Tjeckoslovakiet hur det än bär sig åt, alldeles som för Frankrike, Polen och Rumänien, Jugoslavien, alla som begagnade sig av tillfället 1919. Men vilket är farligare: att på en punkt frivilligt rubba på de då uppdagna gränserna eller att än en tid hålla igen dörren, mot de våldsamma krafter som spänna på?

Det minst farliga vore kanske till slut att helt enkelt inkalla en ny fredskongress. Det är ju inte nödvändigt att ett vanligt skjutkrig måste gå före.

Det är ju egentligen fantastiskt att i ett ögonblick då vi som bäst behöva Nationernas förbund och den tradition det ändå skapat sig som forum för interkontinental och intereuropeiska förhandlingar i kvistiga frågor, vill man göra sig av med det.

På en punkt är ju gärdet uppgivet i fråga om Versaillesfördraget och det är rustningarna. Suggestionen att rustningar är detsamma som ära och säkerhet för ett land, ligger ännu så tjock över 1933 års manliga hjärnor, att på den punkten förstår man i sitt hjärta Tyskland bättre, än då det gäller dess minoriteter och polska korridoren. Tyskland har därför fått sin rätt till likaberättigande i fråga om rustningar erkänd i princip, fast västmakterna, när det kom till kritan, icke vågade avstå från sitt rustningsövertag över Hitlertyskland, innan det provats på sin villighet att underkasta sig kontroll i fyra år. På detta tillkännagivande, som innebar ett uppskov med uppfyllandet av givna löften, följde som bekant Tysklands utträde ur avrustningskonferensen och Nationernas förbund.

Sedan dess ligger konferensens arbete nere till nu i slutet på januari, men sakfrågan diskuteras mellan regeringarna. Hitlers krav för Tysklands räkning äro nu kända. Han vill ha en värnpliktsarmé på 300,000 man med tillhörande utrustning av defensiva vapen — idén är icke hans egen utan MacDonalds — och är det så, att de andra makterna inte göra sig av med sina offensiva vapen, vill han ha rätt till sådana också. Kontroll går han med på i den mån andra underkasta sig kontroll. Däremot vägrar han att upplösa sina egna stormtrupper, möjligen kan han gå med på en kontroll över dem, ifall liknande organisationer i andra länder komma under kon-

(Forts. fr. sid. 1).

När den omtalade tidskriften började, säger advokat Stjernstedt, hade jag tänkt mig att det var fråga om en serie tidskrifter, som skulle säljas i bokhandeln och som medarbetare i ett av tidskriftens första nummer blev jag ganska obehagligt överraskad av att senare finna den hos tidningsförsäljarna på gatan, sida vid sida med Filmjournalen och andra, med mer eller mindre lätta illustrationer försedda tidskrifter. Enligt min mening är det egentligen sättet för spridningen som kan göra saken anstötlig. Hade tidskriften sålts enbart genom bokhandeln i likhet med annan upplysningslitteratur, som t. ex. Verdandis småskrifter, är jag säker på att den med sin populära uppställning och sina populära priser skulle blivit alldeles tillräckligt spridd. I och för sig anser jag inte den kan sára sedligheten. Däremot kan ett förbud mot en sådan upplysning inte vara riktigt, då det hämmar en i och för sig önskvärd upplysning.

Vad jag vill ha sagt, slutar advokat Stjernstedt, är alltså, att skall en ändring ske, bör det vara i distributionen, icke någon ändring ifråga om tryckfriheten. Finner man denna tidskrift tillsammans med lättare tidskriftslitteratur i kiosker och hos gatuförsäljare, där man i allmänhet inte är van att finna upplysningslitteratur, kommer den orättvist att jämställas med förströelsepublikationerna och alster av mera upphetsande art.

Lagändring.

Förste stadsläkaren i Malmö, docent Axel Höjer, vars intresse säkerligen verksamt bidragit till startandet av den nya rådföringsbyrå i Malmö, framhåller följande:

Sedan åtta häften utkommit av Populär Tidskrift för sexuell upplysning synas olika parter nu ha hunnit stadga sin uppfattning om densamma. A ena sidan har åtal väckts som en konsekvent fortsättning på en regelrätt förföljelse. A andra sidan har den vänliga inställning, som efter tidskriftens start från sakkunnigt håll tog sig flera uttryck, fått allt större anledning till tacksam uppskattning. Sträng saklighet i god vetenskaplig anda, en naturlig ton, på samma gång värdig ämnets allvar, har även i fortsättningen kännetecknat tidskriften. Det borde få anses uteslutet, att tidskriften på grundval av uppsatser som de åtalade skulle kunna fällas för särande av tukt och sedlighet. Båda de åtalade uppsatserna äro enligt min mening goda exempel på en populärvetenskaplig framställning, som — allra helst i ett demokratiskt samhälle — bör betecknas ej endast såsom en nyttig insats utan till och med såsom en nödvändig förutsättning för en fortsatt mycket behövlig utveckling. Den, som har tillfälle att taga närmare del av nu rådande sexuella förhållanden borde, synes det mig, här icke kunna tveka. Tidskriften måste betecknas såsom samhällsnyttig och förtjänt av statligt understöd.

Så mycket mindre skäl kan föreligga att vid ett frikännande domslut ifrågasätta förslag om lagstiftningsåtgärder »till förebyggande av spridandet av sådana tryckalsters», såsom överståthållare-

troll. Han är villig att sluta en non-aggressionspakt med Frankrike, men på ett villkor som just i det sammanhanget är fantastiskt efter som det dikteras av rent militära hänsyn. Han vill nämligen ha upphävd bestämmelsen om Rhenlandet som en neutral zon, där inga fästningsverk få förekomma och inga trupper förläggas.

Frankrikes svar är när detta skrivs överlämnat men ej offentliggjort. Dess politik mot Tyskland har ju fört fram till Hitler, ty som Hitler själv nyligen sade i ett tal: utan västmakternas hjälp, »stünde ich nicht hier». Men det är naturligtvis oändligt mycket svårare nu att ändra den politiken än förut.

ämbetet formulerar saken. Om i någon tid en fri diskussion i dessa frågor varit nödvändig, är det i vår. Nya grundläggande upptäckter göras åtminstone varje årtionde. En hastig förskjutning i allmän åskådning pågår. Gamla former befinna sig i upplösning, nya byggas upp. En allvarlig offentlig diskussion är i en sådan tid till stor nytta. En förutsättning härför är ett framläggande av fakta, sådant som det skett i tidskriften ifråga.

I tidskriften ha, såsom naturligt är, olika uppfattningar i vissa frågor kommit till synes. Doktor Wilhelm Reich har enligt min mening i sin uppsats om sexualnöd och borgerlig sexuell moral i ett av de senaste numren av tidskriften brutit i bevisning och bitvis hemfallit till slagord. Jag tänker i första rummet på frågan om ungdomens avhållsamhet. Det gäller här att icke i opposition mot en asketisk uppfattning ofra kulturvärden, som stammarna i Norden tillkämpat sig långt före kristendomens införande. Denna fråga skall jag med redaktionens benägna tillstånd taga upp i ifrågavarande tidskrift. Vilja vi av en äldre generation ha ett ord med vid ungdomens ställningstagande, måste vi ge oss in i den fria diskussionen. Att stänga den genom åtal är den sämsta tänkbara vägen.

Det är beklämmande att se höga polisambetsmän med så föga insikt i dessa förhållanden, att de å ena sidan ingripa mot vederhäftig upplysning, å den andra lämna opåtalad en oblyg reklam för abortinstrument, »livmoderssprutor med extra lång metallspets», vilka, enligt sakkunnigas sedan länge tillkännagivna mening, i Norden kanske först framförd av Medicinalstyrelsens vetenskapliga råd i rättsmedicin, professor Einar Sjövall, äro verkliga mordvapen. Restriktiva åtgärder mot denna trafik samtidigt med ett slopande av preventivlagens hinder mot en sund upplysning ha även sedan länge krävt av många sakkunniga, senast av Malmö Läkareförening med instämmande av Skånes övriga läkareföreningar, i ett uttalande, som i somras ingivits till justitieministern. Det synes verkligen vara på tiden, att en god upplysning i sexuell hygien blir mera allmänt tillgänglig ej blott för allmänheten utan även för polismyndigheterna.

J. Axel Höjer.

Till kamp för en sak utan tadel.

Med doktor Andrea Andreen-Svedberg, som utövat en omfattande verksamhet som lärare i sexuell hygien vid ett flertal bildningsanstalter för flickor, samt Socialpolitiska Institutet i Stockholm och är en särdeles uppskattad och erfaren föreläsare på detta område, yttrar:

Oförutsedda olyckor är nästan att föredraga framför dem som man fruktar för men inte kunnat avvärja. Som nu detta tryckfrihetsåtal, vars förutsättningar skapats inför ens ögon steg för steg. Först genom den långsambet, med vilken sexualhygieniska reformer genomförts. Ar efter år har gått utan att kommunala upplysningsbyråer i sexuella frågor öppnats. Ar efter år har gått utan att undervisning i sexualhygien för medicinare anordnats. Förgäves arbetade flere läkare och främst doktor Ada Nilsson i tal och skrift för att något påskynda takten.

Nästa ganska naturliga steg var att en grupp unga medicinare tillsammans med några mera hänsynslösa reformivrare av äldre årgång tog saken i egna ovana händer. Med oro såg den grupp av läkare, som under en rad av år målmedvetet arbetat för upplysning och re-

former i sexuella frågor, att man ej ansåg sig behöva samverka med dem utan ville göra sina egna misstag.

Det tredje steget mot åtalet togs sannolikt, när talet om den sedliga upprykning, som den nya regimen betytt i Tyskland, började sprida sig här. Ledande män grepos av en önskan att visa att man även här kunde betvinga pornografien.

Om man alltså förstär förutsättningarna ur vilka åtalet vuxit, är däremot själva åtalet obegripligt. Bakom det stå ju intelligenta män i framskjuten ställning. Vad mena de med att stämpla dessa artiklar som pornografi? Ingen klok och omdömesgill person kan nämligen ha mer än en mening om de åtalade tryckalstren. Det gäller fullt vederhäftiga sammandrag ur allmänt använda handböcker. Det faktum att man valt att angripa artiklar av denna korrekta beskaffenhet gör hela åtalet tragiskt. Man kan inte värja sig för intrycket, att det varit en lätt sak för höga vederbörande att bara genom ett samtal påverka de unga tidskriftledarna, så att de i fortsättningen visat önskad försiktighet. Med den olyckliga form man nu valt för sitt ingripande är det svårt att se hur ödesdigra följder skola kunna undvikas. Det tycks nästan oundvikligt att följden av åtalet blir en opinion, som kommer att strypa den folkupplysning i sexuell hygien, för vilken ett antal läkare arbetat under ett par årtionden. Den upplysning vars pionjär Karolina Widerström var. Den upplysning som redan betytt ett stort steg fram mot bättre sexualhygieniska och sexualvetenskapliga förhållanden för vårt lands ungdom. Denna ansvarsmedvetna folkupplysning är Saken, som är i fara att söndermullas mellan de ungas ovisa nit och de styrandes svaghet för vitmenade väggar. Upp till kamp för denna sak utan tadel!

Andrea Andreen-Svedberg.

Bokstugan

Studiecirkelnas Tidskrift.

Utgiven av ABF och IOGT.

Sveriges äldsta och största folkbildningstidskrift. Adertonde årg. 1934.

Ledande artiklar i kulturfrågor. — Folkbildningsarbetet hemma och ute. — Anvisningar för studiecirklar och självstudium i olika ämnen. — Litteraturanmälningar.

Pris för helt år (10 n:r) 2:75 kr., för halvt år 1:75 kr. vid prenumeration direkt hos Red., Djursholm 2, postgiro 24886.

Prenumerera genast på vår ledande folkbildningstidskrift.

Stockholm 1934
Zetterlund & Thelanders Boktryckeri-A.-B.

H. K. H. Kronprinsens
Hovleverantör.

FÖR HÅRET

Många klaga över att det är så svårt att få ett hårvatten som verkligen hjälper för svårartad mjällbildning och håravfall samt andra sjukdomar som angripa håret. **SEBORIN** har under de 20 år det funnits i marknaden vunnit allmänhetens odelade förtroende. Botar allt sjukt i hår och hårbotten. Recept av Professor Veiel, Stuttgart. Rekommenderas av läkare. Finnes att tillgå å apotek, färg- och kemikalieaffärer, herr- och damfrisörer, parfymaffärer och direkt från

A/B K. ANDERSSONS
TEKNISKA FABRIK

Centralbadet, Stockholm.

Tel. 23 33 35.